

Ход канём

ЯПОНСКІЯ, А ЯК РОДНЫЯ

Беларускія спартсмены чарговы раз прадэманстравалі сваё майстэрства на сусветных спаборніцтвах па сёгі. Гэтым разам віцэ-чэмпіёнам свету і бронзавым прызёрам чэмпіянату Еўропы стаў 17-гадовы студэнт факультэта камп'ютарных сістэм і сетак БДУІР Антон СТАРЫКЕВІЧ. У турніры прымалі ўдзел больш за сто наймацнейшых гульцоў з розных краін, у тым ліку з Аўстрыі, Германіі, Польшчы, Расіі, ЗША, Францыі і Японіі.

Гэтыя шахматы атрымаўлі немалую папулярнасць у нашай краіне, а беларуская школа сёгі стала наймацнейшай у Еўропе. У Японіі ж гульня ўжо даўно перастала быць проста хобі ці спортам і ператварылася ў сапраўдную рэлігію. Часта сёгі там выкарыстоўваюць замест сумоўя перад працаўладкаваннем, таму што японскія шахматы выдатна паказваюць узровень эрудыцыі чалавека. Каб даведацца пра іх больш, мы пагутарылі з Антоном Старыкевічам і высветлілі, што трэба для таго, каб стаць прафесіяналам у гэтай гульні, і чым жа сёгі адрозніваецца ад традыцыйных шахмат.

На самай справе адрозненняў нашмат больш, чым падабенстваў. Напрыклад, дошка ў японскіх шахматах 9x9 (у традыцыйных поле 8x8), усе фігуры плоскія, пяцівугольнай формы і аднаго колеру. Хоць паняцце «чорныя» і «белыя» ўсё роўна ёсць, яно адлюстроўвае

чарговасць ходу, чорныя ў сёгі ходзяць першымі. На драўляных дошчачках намаляваныя іерогліфы, якія і пазначаюць назву фігуры і яе магчымасці. Так, ёсць кароль, конь, пешка, ладдзя і слон, аднак не ўсе яны ходзяць гэтак жа, як у традыцыйных шахматах.

Антон пазнаёміўся з сёгі ў сталічным Палацы дзяцей і моладзі ў 11-гадовым узросце і захапіўся гэтай гульні практычна адразу. Хоць, успамінае ён сёння, спачатку не асабліва думаў над хадомі, не пралічваў камбінацыі. «Больш хацелася проста пагуляць і пагутарыць з хлопцамі», — з усмешкай адзначае цяперашні віцэ-чэмпіён. З тых часоў мінула шэсць гадоў, за іх ён паспеў дасягнуць чацвёртага дана.

У японскіх шахматах імі вымяраецца майстэрства гульца, самы высокі дан у аматараў — шосты, але пакуль яго маюць толькі японцы, ніхто з еўрапейцаў не змог дасягнуць выніку вышэй за чацвёрты.

— У Краіне ўзыходзячага сонца нават не ведаюць

казвае, што ведае тэарэтычную базу. Затым прад'явіць рэкамендацыю для навучання ад прафесійнага гульца і заплаціць пяць тысяч долараў. Аднак паступіць туды палова справы: у школе раз у паўгода праводзяцца турніры для вучняў, і, каб паспяхова яе скончыць, трэба выйграць тры такія турніры і дасягнуць тым самым чацвёртага дана. Усё гэта трэба зрабіць да 25 гадоў. Тыя, хто становяцца прафесіяналамі, гуляюць у турнірах выключна з роўнымі сабе і змагаюцца за японскія ты-

пра існаванне класічных шахмат, хутчэй за ўсё яны спрабуюць: «А нашы што, не класічныя?» — кажа Антон. — Там сёгі навучаюць кожнае дзіця, лічыцца, што гэтая гульня развівае логіку і вельмі дапамагае ў матэматычных сферах. Шмат хто ў Японіі захапляецца сёгі, як хобі, але таксама там гэтая гульня існуе як спорт, праўда, прабіцца ў прафесіяналы даволі цяжка. Для гэтага трэба скончыць спецыяльную школу па сёгі — сёрыкай. Каб туды трапіць, для пачатку трэба здаць уступны экзамен: прэтэндэнт па-

тулы. Адзіным чалавекам з Еўропы, каму ўдалося скончыць гэтую школу, з'яўляецца дзіцячына з Польшчы.

Удзельнічаць у чэмпіянатах свету і Еўропы па сёгі могуць толькі аматары, кім і лічацца беларускія спартсмены. Асацыяцыя сёгі Японіі адпраўляе на гэтыя міжнародныя турніры па некалькі сваіх прафесійных гульцоў, але толькі для трэнерачных партый. Антон Старыкевіч таксама сустракаўся з імі і нават перамагаў. Названыя спаборніцтвы з'яўляюцца самымі прэстыжнымі турнірамі сярод аматараў, таму сваю

«бронзу» і «серабро» Антон успрыняў з радаснымі эмоцыямі.

Хлопец перакананы, што беларуская школа сёгі самая моцная пасля японскай у свеце.

— На самай справе ў Браціславу я ехаў з адзінай задачай — не прайграць у першым туры, як гэта было два гады запар. Хацелася проста паказаць свой узровень гульні. Таму задаволены выступленнямі, хоць у іх і была доля шанцавання. За другое месца на чэмпіянаце свету атрымаў кубак, распіс прафесіянала і веер з пажаданнямі ад прафесіяналаў сёгі. Сумна, але большасць турніраў праходзяць без грашовых прызоў, з-за гэтага многія сыходзяць, напрыклад, у кітайскія шахматы, дзе круцяцца даволі вялікія сродкі. У сёгі, наколькі я ведаю, ёсць літаральна некалькі спаборніцтваў, дзе існуе прызавы фонд, адзін з іх — калядны турнір у Кракаве, за першае месца можна атрымаць сімвалічныя грошы — долараў сто, — адзначае Антон.

Хлопец перакананы, што беларуская школа сёгі самая моцная пасля японскай у свеце.

— У нас многа тых, хто вучыць дзяцей сёгі, таму працэс ідзе добра. Шмат выдатных гульцоў таксама сканцэнтраваны ў Нідэрландах, Расіі і Германіі. Вялікім нашым плюсам з'яўляецца яшчэ і тое, што ў Беларусі праводзіцца вялікая колькасць турніраў, спартсмены гуляюць шмат партый, за кошт чаго падываюць свой рэйтынг. У Еўропе ж

спаборніцтваў мала, таму многія маюць добры ўзровень, але пры гэтым не такі вялікі рэйтынг. Наогул, сёгі вельмі непракказальная гульня, тут другакласнік можа перамагчы прафесара, вынік у многім залежыць ад трэнёравак. Напрыклад, я набіраўся майстэрства менавіта на практыцы, акрамя рэйтынговых гуляў трэнерачныя матчы, гэта вельмі дапамагае.

Сёння ў Антона больш за тысячу рэйтынговых партый. Аб сваіх наступных жаданнях і мэтах хлопец кажа з асцярожнасцю, не хаваючы, што чэмпіянат свету — турнір, які ўсё ж такі хацелася б выйграць. Таксама ў яго найбліжэйшых задачах спаборніцтва ў Празе.

— Пераможца атрымае бясплатную паездку ў Японію, таму мне вельмі хацелася б перамагчы там, — дзеліцца планами Антон. — У гэтай краіне вельмі карысна лабіваць хоць бы ў плане вопыту спаборніцтваў з мясцовымі гульцамі. І яшчэ адзін фактар: у нас вельмі цяжка дастаць тэарэтычны матэрыял па сёгі, а ў Японіі гэтыя кніжкі прадаюцца літаральна на кожным кроку. Думаю, узяў бы з сабой асобны чамадан для кніг.

У будучыні Антон Старыкевіч не збіраецца кідаць сёгі, а ў прафесіі бачыць сябе ў IT-сферы. Зараз ён навучаецца на першым курсе БДУІР. Што датычыцца вольнага часу, то з-за вучобы і захаплення японскімі шахматамі яго застаецца не так шмат, але Антон любіць пешыя прагулкі і прагляд серыялаў.

**Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.
Фота Ганны ЗАНКАВІЧ.**

Бачыць мэту

МОВА, ЗОРЫ, МАРА...

Зараз Міраслава БУЛГАКАВА — студэнтка першага курса факультэта прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі БДУ спецыяльнасці «інфарматыка». За плячыма — навучанне ў гімназіі № 4 Мінска, пазней — у Ліцэі БДУ на фізічным профілі. Сёлета ў Венгрыі дзяўчына заваявала бронзавы медаль на VIII Міжнароднай алімпіядзе па астраноміі і астрафізіцы сярод школьнікаў.

— Зацікаўленасць астраноміяй пачалася з зацікаўленасці фізікай. У восьмым класе папрасіла бацькоў, каб яны адваілі мяне да рэпетытара па гэтым прадмеце, бо ў школе не атрымлівалася рашаць некаторыя задачы, — расказвае Міраслава. — Настаўнік Аляксандр Зязюля заахвоціў гэтай навукай, я і не падазравала, наколькі яна набліжаная да жыцця. Калі б рэпетытар не змог давесці зразумелай мовай, што такое фізіка, хутчэй за ўсё, я не займалася б ёй надалей. Многае адразу не атрымлівалася, давялося шмат працаваць. У дзявятым класе пайшла ў Ліцэй БДУ

на падрыхтоўчыя курсы, вельмі хацела апынуцца ў ліку залічаных на фізічны профіль. Акрамя таго, займалася самастойна. Намаганні аказаліся неадарэнымі, я стала ліцэісткай і была вельмі гэтаму рада.

У 11 класе суразмоўніца пачала рыхтавацца да алімпіяды па астраноміі і трапіла на міжнародны этап. Ці быў гэта імгненны сакрэт поспеху?

— Бронзавы медаль на міжнароднай алімпіядзе — вынік сур'ёзнай штодзённай падрыхтоўкі і майго жадання прадэманстраваць веды ў тым, што мяне цікавіць, — кажа суразмоўніца. — Мне заўсёды падабаліся спаборніцтвы, таму хацелася паглядзець на ўзровень іншых удзельнікаў і параўнаць яго са сабістым. Каб добра падрыхтавацца, падчас вучобы звярнулася да цудоўнага выкладчыка Ліцэя БДУ — Віктара Васілевіча Малышчыца. Лічу, што вынік, якога я дабілася сёлета ў Венгрыі ў складзе беларускай каманды, у большасці яго заслуга. Дарэчы, свае факультатывы педагог заўсёды праводзіў па-беларуску.

Гэтую акалічнасць дзяўчына не лічыць нечым незвычайным, бо бацькі з дзяцінства выходзілі яе толькі па-беларуску, да чатырох гадоў Міраслава не ведала іншай мовы. Зараз у большасці выпадкаў яна таксама размаўляе на роднай.

Згадваючы міжнародны этап, дзяўчына растлумачыла, чым ён адрозніваўся ад папярэдніх:

— Самай цяжкай аказалася работа з тэлескопам, бо на рэспубліканскім узроўні ніякага абсталявання не было. На спаборніцтвах у Венгрыі было многа нестандартных і складаных задач, а таксама вялікая канкурэнцыя.

Астраномія прываблівае Міраславу тым, што пры вывучэнні навукі шмат працуе фантазія. Любімы раздзел для дзяўчыны — касмалогія. Яна вывучае эвалюцыю нашага Сусвету і стараецца даць адказы на розныя пытанні: «з чаго ўсё пачалося?», «што чакае Сусвет у будучыні?» і гэтак далей.

У Міраславы ёсць маленькая мара — стварыць свой анлайн-планетарый. У ім можна будзе ўбачыць нябесную сферу з зор-

Міраслава з камандай на міжнародным этапе ў Венгрыі.

камі, планетамі і спадарожнікамі, каметами і метэарамі. Пакуль што гэта толькі ідэя: не хапае вопыту, каб яе ажыццявіць, але дзяўчыне хацелася б рэалізаваць сваю задуму.

— Ведаю, што табе прапаноўвалі рыхтаваць школьнікаў да алімпіяды па астраноміі...

— Так, ад Ліцэя БДУ. Я і не супраць, але з-за вучобы ва ўніверсітэце не ўпэўненая, ці атрымаецца сумяшчаць гэтыя заняткі. Калі што — з радасцю паспрабую сябе ў новай якасці, думаю, што змагу чамусьці навучыць дзяцей, якія захапляюцца астраноміяй.

Дар'я ШЛАПАКОВА.

ЗВЯЗДА